

Таким чином, аудит ефективності має багато спільного з економічним аналізом і є комплексним процесом, який охоплює різні сфери і розпочинається з отримання необхідних знань про підприємство, його діяльність, основні функції, здатність управлінського персоналу (менеджерів) виконувати свою роботу тощо.

Юлія ЩЕРБАК

Національний університет державної податкової служби України

ОБЛІК ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ) ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ

Згідно Закону України № 3332-VI від 12.05.2011 року [1], починаючи з 1 січня 2012 року публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також деякі інші підприємства, визначені відповідним переліком Кабінету Міністрів України, зобов'язані складати фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами. Усі інші суб'єкти господарювання, відповідно до цього Закону, самостійно зможуть приймати рішення щодо доцільності застосування міжнародних стандартів для складання фінансової звітності.

Незважаючи на те, що національні Положення бухгалтерського обліку (ПБО) були розроблені на основі Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності (МСБО), між ними існують певні відмінності, обумовлені специфікою вітчизняної економіки. Саме тому, досить актуальним сьогодні є гармонізація вітчизняних та міжнародних стандартів, зокрема й тих, що стосуються обліку доходів та витрат від реалізації продукції (робіт, послуг).

Метою дослідження є порівняння та критичний аналіз національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, з метою виявлення основних відмінностей у методології та організації бухгалтерського обліку процесу реалізації продукції (робіт, послуг).

Відповідно до чинного законодавства України, Національні стандарти бухгалтерського обліку не повинні суперечити міжнародним, а це означає, що майже кожному ПБО відповідає певне МСБО чи МСФЗ. Так, ПБО 15 «Дохід» відповідає МСБО 18 «Дохід» та включає елементи МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу». Разом з тим, окремого міжнародного стандарту, який би розкривав методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати та порядок їх розкриття у фінансовій звітності немає. Саме тому, можна дійти до висновку, що ПБО 16 «Витрати» безпосередньо відповідає потребам національної практики.

Порівнюючи основні положення ПБО 15 «Дохід» та МСБО 18 «Дохід», можна помітити, що вони практично ідентичні. При цьому, варто констатувати, що ПБО 15 не дає визначення поняттю доходу.

Згідно п. 7 МСБО 18, дохід - це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу [2]. Разом з тим, існує ряд відмінностей у підході до класифікації доходів - у вітчизняній практиці вона є більш деталізованою, що відповідає потребам фінансового та управлінського обліку, а також національному Плану рахунків.

Варто також відзначити, що у МСБО 18 деталізуються певні поняття, що були перейняті у вітчизняну практику, проте сутність їх достатньо не розкрита у ПБО. Так, згідно п. 10 МСБО 18 «Дохід», сума доходу оцінюється за справедливою вартістю отриманої компенсації або компенсації, яка має бути отримана з урахуванням суми будь-якої торговельної знижки чи знижки з обсягу, що надаються суб'єктом господарювання. У разі, відстрочки надходження грошових коштів або їх еквівалентів справедлива вартість компенсації може бути нижчою ніж номінальна сума грошових коштів, яка була чи буде отримана. Коли домовленість фактично є фінансовою операцією, справедлива вартість

компенсації визначається шляхом дисконтування всіх майбутніх надходжень із використанням умовної ставки відсотка. Різниця між справедливою вартістю та номінальною сумою компенсації визнається як дохід від відсотка [2].

Таким чином, за результатами критичного аналізу методологічних аспектів обліку процесу реалізації (зокрема, визнання та відображення доходів і витрат), згідно національних та міжнародних стандартів нами не було виявлено суттєвих відмінностей у підходах до їх оцінки та обліку. А це, в свою чергу, забезпечить вітчизняним суб'єктам господарювання перспективи додаткового залучення іноземного капіталу та виходу на міжнародні ринки збуту для їх товарів та послуг.

Список літератури:

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон України від 12.05.2011 р. № 3332-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3332-17>

2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_%20id=92410&cat_id=92408

3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>

4. Conceptual Framework Financial Reporting 2010 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.aasb.com.au/admin/file/%20content102/c3/Oct_2010_%20AP_9.3_Conceptual_Framework_Financial_Reporting_201-0.pdf.